

هزینه خارجی گرمایش جهانی ناشی از تردد در راههای اصلی کشور

فاطمه زاهد، عضو هیات علمی پژوهشکده حمل و نقل¹

حمید فرورش، استادیار دانشگاه کردستان

Ir_beh@yahoo.com

چکیده

بخش حمل و نقل و بویژه حمل و نقل جاده‌ای بعد از بخش انرژی، اصلی‌ترین عامل گرمایش جهانی است. در ادبیات اقتصادی، هزینه‌هایی که توسط عاملین ایجاد کننده آنها (کاربران حمل و نقل) پرداخت نشده بلکه به اجتماع تحمیل می‌شوند، به عنوان هزینه‌های خارجی شناخته می‌شوند. طبق نظریه رفاه اقتصادی هر هزینه‌ای که در جامعه ایجاد می‌شود، باید از عاملین آن دریافت شود. لذا باید معادل پولی هزینه خارجی گرمایش جهانی برآورد گردد. در کشور ایران هنوز برآورد پولی مناسبی از هزینه گرمایش جهانی ناشی از فعالیت بخش حمل و نقل جاده‌ای وجود ندارد. در این مقاله این شکاف تحقیقاتی مد نظر قرار می‌گیرد و با استفاده از یک مدل ریاضی، هزینه خارجی گرمایش جهانی برای وسایل نقلیه مختلف (سواری، مینی‌بوس، اتوبوس، کامیون و تریلی) در جاده‌های کشور برآورد می‌شود. مدل برای راههای اصلی کشور اجرا می‌شود و نتایج آن ارائه می‌گردد. نتایج حاکی است که هر دستگاه سواری، وانت و مینی‌بوس، اتوبوس، کامیون و تریلی به ترتیب هزینه گرمایش جهانی معادل 10/3، 31/3، 94/0، 94/0 و 135/8 ریال را به ازای هر کیلومتر طی شده، ایجاد می‌کنند. بدیهی است که تریلی‌ها به دلیل سوخت بالاتری که مصرف می‌کنند دارای هزینه بیشتری هم باشند. از مجموع 215 میلیارد ریال هزینه سالیانه ناشی از نشر دی اکسید کربن در 34 راه اصلی مورد مطالعه (به طول کلی 4030 کیلومتر)، 33 درصد سهم سواری و وانت و در رده دوم کامیون‌های سنگین با سهم 25 درصد قرار دارند.

کلیدواژه‌ها: حمل و نقل، راه اصلی، هزینه خارجی، گرمایش جهانی، گازهای گلخانه‌ای، دی اکسید کربن

